

DLI-artikel

13. december 2005/RS

Uddannelse stadigvæk ikke undtaget fra Servicedirektivet

Indledning

Efter adskillige udsættelser stemte Parlamentets udvalg for det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse (IMCO-udvalget) den 22. november 2005 om sin rapport vedrørende ændringsforslag til Servicedirektivet. De europæiske uddannelsesorganisationer er fortsat skeptiske overfor Servicedirektivet, da der stadigvæk ikke blev opnået enighed om en fuldstændig undtagelse af uddannelse fra direktivet.

Sideløbende med Parlamentets behandling af direktivet har der også været forhandlinger om direktivet i Rådet. Arbejdspapirerne fra disse forhandlinger tyder heller ikke på, at Rådet har planer om at foretage ændringer af Servicedirektivet der vil undtage uddannelse helt fra direktivets anvendelsesområde.

Selvom IMCO-udvalget vedtog ændringsforslag, der betyder at store dele af arbejdsmarkedsområdet er undtaget, udtrykker den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation (ETUC) utilfredshed med de endelig formuleringer i den vedtagende tekst, da de mener, at de for åbne for divergerende fortolkninger¹.

Den europæiske fagbevægelse har siden lanceringen af Servicedirektivet stillet spørgsmålstegn ved nødvendigheden af direktivet. En økonomisk analyse fortaget af det britiske LO (TUC) stiller sig på flere områder også tvivlende overfor konklusionerne i Kommissionens konsekvensanalyser.

Ligeledes kan det påvises, at USA's indre marked ikke opererer med et "oprindelseslandsprincip" (regler varierer fra stat til stat, og operatører skal følge lokale regler), selvom USA ofte fremhæves som et mønstereksempel på et velfungerende indre marked.

IMCO-udvalgets endelig rapport

Ved den endelig afstemning i Parlamentets IMCO-udvalg den 22. november vedtog medlemmerne af udvalget ikke de stillede ændringsforslag, der ville sikre en fuldstændig undtagelse af uddannelse fra Servicedirektivet. Den europæiske faglige sammenslutning for lærer (ETUCE) har sammen med en række af dens medlemsorganisationer arbejdet for, at direktivets anvendelsesområde (artikel 2) eksplicit skal undtage uddannelse. I forbindelse med forhandlingerne op til IMCO-udvalgets endelig afstemning var den socialdemokratiske ordfører Evelyne Gebhardt oprindelige forslag om en eksplicit undtagelse af uddannelse ændret til fordel for et kompromisforslag, der undtog alle offentlige tjenesteydelser både af almen interesse (SGI) og af almen økonomisk interesse (SGEI). Resultatet af afstemningen i IMCO-udvalget blev dog kun til en undtagelse af: "*tjenesteydelser af almen interesse som defineret af medlemsstaterne*".² Vurderingen blandt de europæiske uddannelsesorganisationer er, ved ikke at undtage tjenesteydelser af almen økonomisk interesse

¹ Statement "*The ETUC mobilisation for crucial changes to the draft services directive to protect workers*", 5-6. december 2005 (<http://www.etuc.org/a/1848>)

² Bilag 2-2 *Appendiks om resultatet i IMCO-udvalget* p. 7

DLI-artikel

også åbnes der op for en liberalisering af de dele af uddannelsessystemet, hvor der fx er brugerbetaling, eller hvor der bruges særlige afregningsformer til finansiering.

Et andet problematisk element i Servicedirektivet er spørgsmålet om den særlige danske arbejdsmarkedsmodel. Som en tilføjelse til direktivets formål (artikel 1) har IMCO-udvalget vedtaget:

”Dette direktiv har ingen følger for arbejdsretten, navnlig lovgivningen om arbejdsmarkedsrelationer, herunder strejkeretten og retten til at indgå kollektive aftaler, eller for medlemsstaternes nationale lovgivning om social sikring.”

Denne formulering er formentlig ikke tilstrækkelig omfattende til at sikre, at alle dele af de specielle danske arbejdsmarkedsregler er undtaget. Et væsentligt element ved det danske overenskomsts system er konfliktretten, som ikke omtales i direktivforslaget. I en verserende sag i Sverige (Vaxholm-sagen) skal EF-domstolen tage stilling til, hvorvidt en svensk fagforening må ”konflikte” mod et firma, der har overenskomst i en anden medlemsstat. IMCO-udvalgets tilføjelse til artikel 1 forholder sig ikke til dette forhold. Det er derfor op til EF-domstolen at afgøre, om de sædvanlige arbejdsmarkedspolitiske midler kan anvendes ved konflikter om organisering af arbejdstagere fra andre EU medlemsstater..

IMCO-udvalget vedtog som erstatning for Kommissionens meget omstridte Oprindelseslandsprincip forslaget fra den konservative skyggeordfører, Malcolm Harbour. Det er en ændring, der i realiteten kun omformulerer Kommissionens oprindelseslandsprincip, og derfor ikke løser det ifølge ETUC grundlæggende problematiske ved Oprindelseslandsprincippet. Forslaget indebærer bl.a., at det stadigvæk er oprindelseslandet/etableringslandets regler, der går forud for værtslandets. IMCO-udvalget har vedtaget, at artikel 16, stk. 1 skal ændres til:

”Medlemsstaterne respekterer tjenesteydernes ret til at udøve servicevirksomhed i en anden medlemsstat end den, hvor de er etableret. Ved udøvelse af servicevirksomhed er de udelukkende omfattet af etableringsmedlemsstatens bestemmelser om adgangen til at optage og udøve servicevirksomhed, herunder især bestemmelser om tjenesteyderens etablering, virke og adfærd, tjenesteydelsens kvalitet eller indhold samt normer og certificeringer.”³

Parlamentets endelige behandling af ændringsforslag til Servicedirektivet skal foregå i januar eller februar 2006. Det var et forholdsvis snævert flertal i IMCO-udvalget, der bl.a. vedtog ikke at medtage SGEI og at bibeholde oprindelseslandsprincippet, arbejder ETUC sammen med flere af de andre europæiske faglige organisationer og nationale fagforeninger fortsat for, at der ved den endelige afstemning i Parlamentets kan findes flertal for et Servicedirektiv, der tager større hensyn den europæiske sociale model. Som ETUC udtaler efter et møde i deres Executive Committee:

---

³ PE 364.734v02, Konsoliderede ændringsforslag 1-23 til Servicedirektivet, p. 11

DLI-artikel

*"For the ETUC, competition is not an aim in itself. It is only good if it improves the quality of life of European citizens. Therefore Member States should be able to maintain high protection for their workers, the consumers and the environment."*⁴

Ministerrådets behandling af Servicedirektivet

På Rådsmødet for konkurrenceevne den 28-29. november 2005 fortsatte økonomi- og erhvervsministrene deres behandling af Servicedirektivet. Af et arbejdspapir fra det britiske formandskab om Servicedirektivet, som DLI-kontoret har haft mulighed for at læse, fremgår det, at de britiske embedsmænd med tilknytning til ministerrådet er forholdsvis langt med forhandlinger af direktivets artikel 16-19 og 24-25. Disse artikler omfatter bl.a. oprindelseslandsprincippet.

I diskussionen om direktivets anvendelsesområde (artikel 2) er der dog fortsat meget divergerende holdninger blandt medlemsstaterne. Der er ikke enighed om, hvad der skal være omfattet af direktivet. Der ser derfor ikke ud til, at embedsmændene (i landenes faste repræsentationer) er nået til enighed om andet end nogle enkelte præciseringer af Kommissionens forslag. Til gengæld indeholder arbejdspapiret en omfattende liste over medlemsstaternes holdninger til artikel 2. Meget få medlemsstater foreslår i den forbindelse en undtagelse af dele af uddannelsesområdet, og ingen har foreslået en eksplicit undtagelse.

Som omtalt under beskrivelsen af Parlamentets behandling, er en undtagelse af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse (SGEI), ifølge de europæiske lærerorganisationer, nødvendig for at sikre, at alle offentlige eller offentligt finansierede uddannelser er undtaget fra Servicedirektivet. Hovedparten af medlemsstaterne har imidlertid udtrykt sig positivt overfor, at direktivet skal omfatte SGEI.

I arbejdspapiret er foreslået en tilføjelse til selve beskrivelsen af formålet med direktivet, om at medlemsstaterne selv må definere, hvad der er en tjenesteydelse af almen interesse (SGI). Dog må dette kun ske under hensynstagen til EU-lovgivning. Selv om tilføjelsen muligvis vil give medlemsstaterne bedre mulighed for at kunne fastholde selvbestemmelsen over de nationalt bestemte offentlige tjenesteydelser, kan tvivlsspørgsmål ende med en eventuel sag ved EF-domstolen. Den skal derved afgøre om en tjenesteydelse af ren almen interesse (SGI) eller af almen økonomisk interesse (SGEI), hvorved den skal udbydes på et liberalt EU marked.

I Kommissionens forslag til Servicedirektivet beskriver artikel 16 Oprindelseslandsprincippet (COOP) og artikel 17 undtagelserne derfra. Selvom de forskellige politiske grupper i Parlamentet har valgt at omformulere COOP til henholdsvis et "princip for det Indre Marked" og et "lovvalgsprincip", har Ministerrådet valgt at fastholde Kommissionens COOP. Ministerrådets embedsmænd er kommet forholdsvis langt med det tekniske, og har foretaget en række tilføjelser til Kommissionens oprindelige forslag. Der er dog langt fra enighed blandt medlemsstaterne, så mange af forslagene er stillet med medlemsstaternes forskellige forbehold. Eksempelvis har Danmark sammen med en række andre medlemsstater udtrykt en generel skepsis overfor COOP. Desuden udtalte ambassadør Jeppe Tranholm-Mikkelsen, i forbindelse med en pressebriefing den 24.

---

⁴ Statement "The ETUC mobilisation for crucial changes to the draft services directive to protect workers", 5-6. december 2005 (<http://www.etuc.org/a/1848>)

DLI-artikel

november 2005, at den danske regering nu officielt støtter Evelyne Gebhardts forslag til et lovvalgsprincip som erstatning for oprindelseslandsprincippet.

I forhold til arbejdsmarkedslovgivning fremgår det af det britiske arbejdsrapport, at man fra britisk side foreslår, at række arbejdsmarkedsforhold skal undtages fra COOP. Det er fx arbejdstid og barselsregler. Desuden foreslår de britiske embedsmænd, at kollektive aftaler skal efterleves i værtslandet, men kun hvis de bliver gjort til officiel lovgivning eller er universelt gældende. I en dansk kontekst er dette problematisk, da man på det danske arbejdsmarked ikke ophøjer kollektive aftaler til lov. En arbejdstager der er ansat af en arbejdsgiver, der ikke har tegnet overenskomst, vil derfor ikke være omfattet af de kollektive aftaler. Det danske arbejdsmarked reguleres gennem arbejdstagernes ret til konflikt. Til ugebrevet A4 udtaler Henning Jørgensen (leder af det europæiske faglige forskningsinstitut ETUI), at det britiske forslag derfor ikke vil løse problemerne på det danske arbejdsmarked. Han siger:

”Det er dermed ikke klart nok formuleret, hvad der kræves af de kollektive aftaler for, at udenlandske firmaer skal følge dem. Dermed vil vi fortsat leve med usikkerheden, fordi vi ikke ved, om EU-systemet vil anerkende dækningsgraden af overenskomsterne, og de udenlandske virksomheder dermed er nødt til at følge dem”⁵

Den 4. oktober 2005 fremsendte den svenske delegation ved Rådet et dokument, der identificerer nogle af de problemer, som Servicedirektivet kan medføre på det svenske arbejdsmarked og dermed også på det danske. Svenskerne påpeger bl.a., at Servicedirektivet ikke må få indflydelse på retten til konflikt. Desuden skal der være kontrolmuligheder ved udstationering, og Servicedirektivet må ikke hindre håndhævelse af de nationale arbejdsmiljøregler. Dette er formuleringer, som også kan findes de ændringsforslag som Parlamentets udvalg for Beskæftigelse og Sociale Anliggender (EMPL) har foreslået. Som en tilføjelse til Servicedirektivets anvendelsesområde (artikel 2) foreslår EMPL-udvalget bl.a.:

”3a. Dette direktiv finder ikke anvendelse på det arbejdsretlige område, herunder kollektive aftaler og kollektive skridt, eller på det socialretlige område.”⁶

Den europæiske fagbevægelse støtter EMPL-udvalgets forslag, da det er det eneste, der klart og eksplicit sikrer de forskellige europæiske arbejdsmarkedsmodeller, herunder også den særlige nordiske.

---

⁵ Ugebrevet A4, ”EU overgår USA i frit marked for service”, 14. november 2005
(<http://www.ugebreveta4.dk/smcms/Ugebrevet/7422/9655/9667/9686/Index.htm?ID=9686>)

⁶ Udtalelse fra EMPL-udvalget om Servicedirektivet, ændringsforslag 60, p. 50